

RF BAŞKURDİSTAN CUMHURİYETİ ÜLKE BİLGİ NOTU

RF BAŞKURDİSTAN CUMHURİYETİ

Bayrak	
Başkent	Ufa, 1 milyon 131 bin
Kuruluş Tarihi	23 Mart 1919
Yönetim Yapısı	Rusya Federasyonu'na bağlı Cumhuriyet
Başkan	Radiy Habirov (2019 Eylül seçimlerinde % 82.2 oy oranı ile yerini korumuştur)
Yüzölçümü	143.600 km ²
Nüfus	4.063.293 (2017)
Başlıca Şehirler	Sterlitamak (280 bin), Salavat (152 bin), Neftekamsk (139 bin), Ortyabrskiy (113 bin).
Etnik Yapı	Ruslar %37; Başkurtlar %30; Tatarlar %24; Diğerleri %9
Dini Yapı	% 54 Müslüman, % 46 Hristiyan (Ortodoks)
GSBH	23 milyar Dolar (2018)
Kişi Başı Milli Gelir	5384 ABD Doları
Büyüme Hızı	% 1,9
Enflasyon Oranı	% 4,3
İşsizlik Oranı	% 4,5
İhracat	4,190 milyar ABD Doları (2019)
İthalat	0,760 milyar ABD Doları (2019)
Devlet Başkanı düzeyinde gerçekleşen son ziyaret	Birinci Cumhurbaşkanı Murtaza Rahimov 1-3 Eylül 2004 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.
Türkiye'yle İlgili Veriler	
Vatandaş Sayısı	Sürekli ikamet eden yaklaşık 750
THY Seferleri	Haftada üç sefer (Kış tarifesi)
Türkiye'den İthalat	4,3 milyar ABD Doları (2019)
Türkiye'ye İhracat	135,8 milyar ABD Doları (2019)
İkili ticaret hacmi (2018)	140 milyar ABD Doları (2019)
TİKA/YETKM	-
Türkiye'den başlıca ithal ürünleri	Mineral yakıtlar, organik kimyasal müstahsallar, gübre, kauçuk
Türkiye'ye başlıca ihraç ürünleri	Nükleer reaktörler, kazan, mobilya, demir veya çelikten eşyalar

BAŞKURDİSTAN CUMHURİYETİ HAKKINDA BİLGİLER

Coğrafya: Başkurdistan Cumhuriyeti, Güney Urallar'dan batıya doğru Belaya ve Kama nehirlerine kadar uzanmakta ve Asya ile Avrupa'nın birleştiği bölgede bulunmaktadır. Başkurdistan RF'nin Volga Federal Bölgesi'ne dahildir. Batısında Başkurdistan ve Udmurtya, kuzeyinde Perm ve Sverdlovsk, doğusunda Çelyabinsk, güneyinde ise Orenburg bulunmaktadır. Başkurdistan, Yekaterinburg zaman diliminde, Moskova'dan iki saat daha ileridedir.

Etnik Yapı: Başkurtlar, tarih boyunca Tatarlarla birlikte yaşamışlardır. Etnik açıdan Tatarlarla çok yakındırlar. Başkurtça da Tatarca'yla hemen hemen aynı dildir. İlk Başkurtça kitap 1926 yılında basılmıştır. Başkurtların %68'i Başkurdistan'da, geriye kalanların büyük bir kısmı ise Rusya'nın diğer bölgelerinde yaşamaktadır.

Tarih: 1552'de Kazan Hanlığı'nın yıkılmasından sonra Başkurtlar ve Tatarlar Ruslara karşı birlikte ayaklanmış, ancak 18. yüzyılın sonlarında Rus hakimiyetini kabul etmek zorunda kalmışlardır. Bu dönemde Ruslara karşı savaş veren Salavat Yulayev Başkurdistan'ın ulusal kahramanı sayılmaktadır ve Başkurtistan devlet armasında gravürü bulunmaktadır.

Başkurdistan Özerk Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti, Rusya İç Savaşı devam ederken yeni SSCB rejiminin tanıdığı ilk etnik Cumhuriyet olarak 1919 yılında kurulmuştur. SSCB'nin dağılma döneminde 1990 yılında egemenliğini, 1992 yılında ise RF tarafından tanınmayan tam bağımsızlığını ilan etmiştir. 1994 yılında, RF Hükümeti ile Yetki Paylaşımı Anlaşması imzalamak suretiyle Rusya Federasyonu toprağı olarak kalmıştır.

Siyasi Yapı: Başkurdistan Başkanı beş yıl için halk oylamasıyla seçilmektedir. Cumhurbaşkanı'nın yeniden görevlendirilmesi mümkündür. Bakanlar Kurulu bulunmaktadır.

Başkurdistan Cumhuriyeti'nin yasama organı olan Devlet Meclisi – Kurultay'dır. 110 milletvekilinden oluşmaktadır. 55 milletvekili dar bölge çoğunluk esasına göre, 55 üye ise parti listelerinden oy oranlarına göre seçilmektedir. 2018 Eylül ayında yapılan seçimlerde altı siyasi parti Meclis'e girmeye hak kazanmıştır. Birleşik Rusya Partisi 79, Komünist Parti 15, Rusya Liberal Demokratik Partisi 7, Adil Rusya Partisi 5, Rusya Vatansızları 2, Rus Ekoloji Partisi "Yeşiller" 1 ve Bağımsızlar 1 sandalye kazanmıştır.

Başkurdistan'da Anayasa Mahkemesi, Yüksek Mahkeme, Temyiz Mahkemesi olarak üç yüksek dereceli mahkeme bulunmaktadır.

Ekonomik Yapı: Başkurdistan Rusya Federasyonu'nun nüfusu ve ekonomik potansiyeli bakımından en büyük cumhuriyetlerinden biridir. Tarımsal açıdan gelişmiştir. Başlıca tarım ürünleri, çavdar, yulaf, darı, keten, şeker pancarı, patates, ayçiçeğidir.

Petrol, gaz, demir, bakır, tuz, kireç taşı, alçı başta olmak üzere zengin maden kaynaklarına sahiptir.

Başkurdistan'daki ana sanayi dallarını; petrol rafinerisi, kimya, enerji ve makine üretimi olarak sıralamak mümkündür. Başkurdistan petrol işleme alanında Rusya'nın önde gelen bölgelerinden biridir. Sahip olduğu rafinerilerde işlenen petrol miktarı tüm Rusya'da işlenen petrolün %11,2'sini oluşturmaktadır. Petrol üretiminde tüm Rusya içerisinde Tümen Eyaleti ve Tataristan'dan sonra üçüncü, petrol işlemede ise birinci sıradadır. Petrol üretiminde yıllık 12 milyon ton kapasiteyle "Başneft" şirketi lider konumundadır.

Ayrıca Rusya'da üretilen çinkonun %50'si, kaya tuzunun %37'si bakırın %10'u Başkurdistan'da çıkarılmaktadır.

Hükümet tarafından kabul edilen "2019-2024 Sanayi Kalkınma ve Rekabeti Geliştirme Programı" uyarınca, 2025'de yıllık 10,5 milyar Dolar yatırım seviyesine ulaşılması öngörülmektedir.

Ekonominin tek sanayii dalına bağımlı olduğu ve "Mono-Şehirler" olarak adlandırılan sanayi yerleşim birimlerinde ekonominin başat sektörle bağlantılı şekilde çeşitlendirilmesi amacıyla Rusya Federasyonu tarafından kabul edilen programa Başkurdistan Hükümeti önem atfetmektedir.

Son Gelişmeler: RF Devlet Başkanı Vladimir Putin, seçim kampanyası çerçevesinde 24 Ocak 2018 tarihinde Ufa'yı ziyaret etmiştir. 18 Mart 2018 tarihinde yapılan RF Devlet Başkanlığı seçimlerinde Vladimir Putin Başkurdistan'da oyların %77,7'sini almıştır.

2018 yılının Ekim ayında bir önceki Başkan Rüstem Hamitov Kremlin tarafından federe birimlerde başlatılan üst düzey yönetici değişiklikleri çerçevesinde görevinden istifa etmiş, yerine Krasnogorsk Belediye Başkanı Rady Habirov vekâleten RF Devlet Başkanı Putin tarafından atanmıştır. 2019 Eylül ayında Başkanlık seçimleri yapılmış ve Habirov %82.2'lik oy oranı ile tekrar seçilmiştir.

TÜRKİYE İLE İLİŞKİLER:

Başkurdistan-Türkiye ilişkileri, ortak tarih ve millet bilincinin yanı sıra Türkiye-Rusya ilişkilerinin güçlü olması bakımından da oldukça iyi düzeydedir. 2004 yılında İstanbul'da Başkurdistan temsilciliği açılrsa da hali hazırda söz konusu temsilcilik münhal durumdadır.

Üst Düzey Temas ve Ziyaretler: Birinci Cumhurbaşkanı Murtaza Rahimov 1-3 Eylül 2004 tarihlerinde ülkemizi ziyaret etmiştir.

Dönemin Eskişehir Valisi Güngör Azim Tuna başkanlığındaki bir heyet 18-19 Kasım 2014 tarihlerinde "Kazan Türk Dünyası Kültür Başkenti" kapanış törenine katılmak üzere Ufa ve Kazan'a ziyaret gerçekleştirmiştir.

RF Devlet Duması'nın davetlisi olarak Rusya'yı ziyaret eden dönemin Ankara Milletvekili Sayın Salih KAPUSUZ başkanlığındaki TBMM Rusya Dostluk Grubu heyeti 27-29 Kasım 2014 tarihlerinde Başkurdistan Cumhuriyeti'nde temaslarda bulunmuştur.

Ekonomik ve Ticari İlişkiler: Rusya Federasyonu Volga Bölgesi Gümrük İdaresi'nin verilerine göre Başkurdistan ile ticaret hacmimiz 2019 yılında 140 milyon ABD Dolar olarak gerçekleşmiştir (ihracatımız 4.3 milyon ABD Doları, ithalatımız 135.8 milyon ABD Doları).

İhracatımızın ilk üç kalemini nükleer reaktörler, kazan, mobilya, demir veya çelikten eşyalar, ithalatımızın ilk üç kalemini ise Mineral yakıtlar, organik kimyasal müstahsallar ve gübre oluşturmaktadır.

Başkurdistan'da Türk inşaat şirketleri tarafından geçmişte çok sayıda proje gerçekleştirilmiştir.

Ufa ile Ankara, Mersin, Gaziantep ve Eskişehir arasında, Kirovskiy (Ufa) ile Fatih (İstanbul) Belediyesi ve Sovyetskiy (Ufa) ile Keçiören arasında kardeş şehir ilişkisi mevcuttur.

Ufa'nın doğu çıkışında, köprü, tünel ve bağlantı yollarını içeren 600 milyon Dolar tutarındaki yol yapım projesinin ihalesini Limak İnşaat kazanmıştır. 2020 yılı Ocak ayında başlayan projede 4 yıl inşaat süresi ve 21 yıl işletme süresi olarak belirlenmiş olup inşaat süresi boyunca 1500 kişiye istihdam sağlanacağı bildirilmiştir.

Efes Pilsen bira fabrikası Rus ABInBev şirketiyle 2019 yılında ortaklık kurmuştur. Ros Cam (Şişecam) fabrikası diğer büyük yatırımımızdır. Toplam yatırımları 570 milyon Dolar'dır. Başkurdistan'da Koton, Colins, ADL, Süvari gibi mağazalar ile küçük ölçekli Türk deri ve tekstil firmaları mevcuttur.

BAŞKURDİSTAN'IN DIŞ TİCARETİ

a. Yıllar İtibariyle Başkurdistan'ın Dış Ticaret Rakamları (Milyon Dolar)

Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019
İhracat	6.552	5.692	4.268	4.355	4.190
İthalat	531	625	760	1.008	760
Hacim	7.084	6.318	5.029	5.364	4.950
Denge	6.021	5.067	3.508	3.347	3.430

b. Başkurdistan'ın En Önemli İhraç Ürünleri (Milyon Dolar)

Ürün Türü	2015	2016	2017	2018	2019
Mineral yakıtlar, Ham petrol	5.059	4.331	2.433	2.233	2.224
Organik kim. ürünleri, kauçuk	499	601	734	693	249
Makineler ve mekanik cihazlar	700	458	781	710	809
Yenilen çeşitli gıda müs.	21	18	36	70	92
Metaller ve ürünleri	221	156	140	121	96
Kereste ve ahşap ürünleri	38	62	73	72	81
Tekstil, giyim ve ayakkabı	1	4	5	5	4.5
Deri, kürk ve ürünleri	0	0	0	0	0
Diğer ürünler	13	62	66	73	619
Toplam İhracat	6.552	5.692	4.268	3.977	4.190

c. Başkurdistan'ın En Önemli İthal Ürünleri (Milyon Dolar)

Ürün Türü	2015	2016	2017	2018	2019
Mineral yakıtlar, Ham petrol	3	9	16	10	6.9
Organik kim. ürünleri, kauçuk	191	172	144	148	68.2
Makineler ve mekanik cihazlar	260	306	416	546	356
Yenilen çeşitli gıda müs.	13	24	23	18	21.8
Metaller ve ürünleri	46	63	102	55	43
Kereste ve ahşap ürünleri	1	15	15	23	0.2
Tekstil, giyim ve ayakkabı	5	12	20	32	16.7
Deri, kürk ve ürünleri	0	0	0	1	1
Diğer ürünler	12	24	24	102	246.2
Toplam İthalat	531	625	760	935	760

Başkurdistan'ın ithalatında sadece kendi gümrük kapılarından kaydı yapılan ürünler olmayıp RF'nin diğer gümrüklerinde işlem gören mallar da önemli bir yer tutmaktadır. Dolayısıyla Tablo-c Başkurdistan'ın ithalatına ilişkin bir bakış sunsa dahi gerçek rakamları yansıtmadığı değerlendirilmektedir.

d. En Çok İhracat Yapılan İlk 10 Ülke (Milyon Dolar) 2019, 2018, 2017 yılı

No	Ülke Adı	2017	No	Ülke Adı	2018	No	Ülke Adı	2019
1	Letonya	907	1	Letonya	889	1	Letonya	698
2	Çin	546	2	Belarus	592	2	Çin	610
3	Hollanda	426	3	Çin	419	3	Belarus	334
4	Kazakistan	354	4	Kazakistan	315	4	Kazakistan	330
5	Belarus	351	5	Hindistan	246	5	Malta	283
6	Hindistan	172	6	Türkiye	233	6	Finlandiya	278
7	Finlandiya	160	7	Finlandiya	228	7	Hollanda	275
8	Türkiye	148	8	Hollanda	218	8	Hindistan	246
9	Almanya	92	9	Almanya	128	9	Türkiye	136
10	Ukrayna	85	10	Ukrayna	117	10	Almanya	134
11	Diğer	1.027	11	Diğer	970	11	Diğer	867
12	Toplam	4.268	12	Toplam	4.355	12	Toplam	4.190

Başkurdistan'ın 2019 yılı itibarıyla en çok ihracat yaptığı beş ülke Letonya, Çin, Belarus, Kazakistan ve Malta olarak sıralanmaktadır. Türkiye ise aynı dönemde dokuzuncu sırada (2018 yılında 8. sırada idi.) yer almaktadır.

e. En Çok İthalat Yapılan İlk 10 Ülke (Milyon Dolar) 2019, 2018, 2017 yılı

No	Ülke Adı	2017	No	Ülke Adı	2018	No	Ülke Adı	2019
1	Çin	128	1	Almanya	226	1	Çin	197
2	Almanya	118	2	Çin	194	2	Belarus	84
3	Belarus	84	3	Belarus	97	3	Almanya	69
4	İtalya	56	4	İspanya	89	4	ABD	63
5	ABD	42	5	ABD	71	5	İtalya	48
6	Kazakistan	37	6	Japonya	45	6	Fransa	31
7	Çek	28,54	7	Hollanda	37	7	Hollanda	29
8	Fransa	28,47	8	Fransa	30	8	Japonya	27
9	Hollanda	17	9	Polonya	23	9	Kazakistan	26
10	İrlanda	16	10	İtalya	22	10	Hindistan	18
11	Diğer	206	11	Diğer	174	11	Diğer	168
12	Toplam	760	12	Toplam	1.008	12	Toplam	760

2019 yılsonu itibarıyla en çok ithalat yapılan beş ülkenin Çin, Belarus, ABD, Almanya ve İtalya olarak sıralandığı anlaşılmaktadır. Tablolardan anlaşılacağı üzere Türkiye Başkurdistan'ın en büyük ithalatçıları arasında bugüne kadar kendine yer bulamamıştır.

TÜRKİYE-BAŞKURDİSTAN TİCARİ VE EKONOMİK İLİŞKİLERİ

İkili dış ticaret verileri itibariyle Türkiye, Başkurdistan açısından önemli bir ticari ortaktır. Başkurdistan'ın ülkemize sattığı mallarda mineral yakıtlar, organik kimyasal müstahsallar, gübre, kauçuk; ülkemizin Başkurdistan'a ihracatında ise nükleer reaktörler, kazan, mobilya, demir veya çelikten eşyalar önemli yer tutmaktadır.

f. Yıllar İtibariyle Türkiye-Başkurdistan Dış Ticareti (Milyon Dolar)

Yıllar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Pay, %
Türkiye'ye İhracat	265	254	405	226	148	234	135,8	97
Türkiye'den İthalat	17	28	17	8	10	5	4,3	3
Toplam	282	282	422	232	158	239	140,1	100

Türk sermayesiyle kurulan ve çeşitli alanlarda faaliyet gösteren 45 şirketin Başkurdistan'da faaliyet gösterdiği öğrenilmiştir. (turizm; bakım hizmetleri; ticaret; ağaç işleri; elektronik aletler; gıda ekipmanlarının imalatı, yangından korunma sistemleri, mobilya ürünleri, su temini sistemleri, aydınlatma, elektrik ürünleri, cephe, inovasyon, kablolama, inşaat)

Dış ticaret dengesi inceleme konusu yıllar itibarıyla dalgalanma gösterse de daima Başkurdistan lehine olmuştur. Volga Gümrük İdaresi'nin 2018 yılı rakamlarına göre, Türkiye, Başkurdistan'ın dış ticaret cirosunda % 4.46'lık paya sahipken 2019 yılında bu oran % 2.82'ye gerilemiştir.

g. Başkurdistan'ın Türkiye'ye İhracatı (Bin Dolar) 2019 (Ocak-Eylül)

No	GTİP No	Ürün Adı	Tutar
1	27	MİNERAL YAKITLAR, PETROL	66.726
2	42	ORGANİK KİMYASAL BİLEŞİKLER	42.140
3	31	GÜBRE	5.442
4	40	KAUÇUK VE KAUÇUKTAN EŞYA	3.465
5	28	İNORGANİK KİMYA ÜRÜNLERİ	1.340
6	10	TAHILLAR	609
7	70	CAM VE CAMDAN EŞYA	413
8	11	UN VE UNDAN EŞYA	271
9	44	KERESTE	161
10	84	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZAN: MAKİNA VE CİHAZLAR, ALETLER, PARÇALARI	106
11	<i>Diğer</i>		15.015,0
12	Toplam		135.582,0

2019 yılı itibarıyla Türkiye'nin Başkurdistan'dan gerçekleştirdiği 136 milyon dolarlık ithalatın yarısı 27 GTİP kodundaki Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar ve Müstahsalları, Mumlar” ürün grubundan meydana gelmektedir. Toplam ithalatın yaklaşık % 30'unu kapsayan 29 GTİP kodundaki “Organik Kimyasal Müstahsallar” ürün grubu ise ikinci sırada yer almaktadır.

h. Türkiye'nin Başkurdistan'a İhracatı (Bin Dolar) 2019 (Ocak-Eylül)

No	GTİP No	Ürün Adı	Tutar
1	84	NÜKLEER REAKTÖRLER, KAZAN: MAKİNA VE CİHAZLAR, ALETLER, PARÇALARI	1529,3
2	94	MOBİLYALAR, AYDINLATMA, REKLAM LAMBALARI, PREFABRİK YAPILAR	680,8
3	73	DEMİR VEYA ÇELİKTEN EŞYA	463,0
4	39	PLASTİK VE PLASTİKTEN MAMUL EŞYA	249,4
5	28	İNORGANİK KİMYA ÜRÜNLERİ	211,5
6	72	DEMİR METALLER	172,9
7	26	MADENLER	131,6
8	40	KAUÇUK VE KAUKUKTAN EŞYA	101,6
9	43	KÜRK VE KÜRKTEN EŞYA	57,6
10	85	ELEKTRİK MAKİNALAR	56,4
11	<i>Diğer</i>		599,9
12	<i>Toplam</i>		4,254,00

Ülkemizden Rusya'ya ihraç edilen ve Rusya'nın başka federe birimlerindeki gümrük noktalarında işlemleri yapılmak suretiyle, Rusya'ya girişi gerçekleştirilen malların ne kadarının Başkurdistan'a geldiği tespit edilemediğinden Türkiye'nin Başkurdistan'a ihracatını tam olarak tespit etmek mümkün değildir.

Başta tekstil ve gıda ürünleri olmak üzere pek çok Türk malı Rusya'nın başka gümrük noktaları üzerinden ithal edilmekte ve ithalatçılar tarafından Başkurdistan'a getirildiği bilinmektedir. Yukarıdaki tabloda yer alan veriler, RF Federal Gümrük İdaresi Volga Başkurdistan Gümrük Birimi'ne bağlı gümrük kapılarınca işlemleri yapılan mallara ilişkin rakamlardır. Öte yandan, 2019 yılsonu itibarıyla Türkiye'den Başkurdistan'a yapılan yaklaşık 4,2 milyon dolarlık ihracatın yarısına yakını 84 GTİP kodundaki makine yapım ürünlerinin oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Başkurdistan için Türkiye önemli bir ticari partner olarak değerlendirilmekte birlikte, ülkemiz açısından Başkurdistan önde gelen ticari ortaklarımız arasında yer almamaktadır. Ancak önümüzdeki dönemde karşılıklı ticari hacminin artacağı düşünülmektedir. Bu duruma en önemli etken 2019 Eylül seçimlerine kadar geçici olarak başkanlık yapan Radiy HABİROV'un tekrar seçilmesidir. 1992-1994 yılları arasında Bilkent Üniversitesinde yüksek lisans eğitimini tamamlayan Sn. HABİROV geçtiğimiz yıllarda münhal durumda bulunan Türkiye Temsilciliğini de tekrar aktif hale getirerek ikili işbirliğini artırmayı arzu etmektedir. Bu bağlamda, iki tarafın karşılıklı işbirliğini geliştirebileceği alanlar makine yapım endüstrisi; tarımsal ürünler - buğday, ayçiçeği yağı, mısır; kimyasal ürünler - sentetik kauçuk, polipropilen, azot ve potas gübreler; mühendislik ve danışmanlık hizmetlerinin sağlanması; petrol ve gaz endüstrisi ve nakliyesi dahil ekipman; hurda metal; demir metalleri, gıda ürünleri, tekstil, gıda, ilaç, turizm, eczacılık, bilgi teknolojisi, mühendislik başlıkları altında sıralanabilir.